

4. Онкович Г.В. «Абетковий дивограй» у навчально-творчому освітньому процесі // Абетковий словограй: тавтограми, монофони (Українська абетка з текстів, де всі слова на одну літеру). – Миколаїв, МОППО, 2018. – 138 с. – С.3-8.
5. Онкович Г.В. «Абетковий словограй» у навчально-творчому освітньому процесі // Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячого садка. –К.: РА «Освіта України», 2018. – № 5 (74). - 56 - 58.
6. Онкович Г.В., Мавдрик Н.О. «Абетковий дивограй» у навчально-творчому освітньому процесі // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: Тези XXII Міжн. наук.-практ. конф. 7–8 червня 2018 року. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. – 142 с. – С. 83-84.
7. Онкович Г. В., Мавдрик Н. Творчі можливості української абетки з текстів, де всі слова на одну літеру // Медіасфера и медиаобразование: специфика взаимодействия в современном социокультурном пространстве [Электронный ресурс] : сборник статей / Министерство внутренних дел Республики Беларусь, учреждение образования «Могилевский институт Министерства внутренних дел Республики Беларусь» ; редкол.: С. В. Венидиктов (отв. ред.) [и др.]. – Могилев : Могилев. институт МВД, 2018. – 1 электрон. опт. диск (CD-R). – С.114-123. Загл. с экрана. ISBN 978-985-7155-17-0.
8. Панченко, Елена. Творческие возможности алфавита // Матеріали УІ Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Лінгвістичні та лінгвокультурологічні аспекти навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України» (11 квітня – 12 квітня 2018 р.). – Дніпро, 2018. – С.64 – 66.
9. Словник-довідник української лінгводидактики /Колектив авторів за ред. М.Пентлюк. – К., 2003; Струганець Л.В. Культура мови. Словник термінів. – Тернопіль, 2000.

УДК 02(477.73)“18/19”

Бородіна Г.Г., к. і. н., доц.

Борко Т.М., к. п. н.

Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», Миколаїв

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ БІБЛІОТЕК НА ПІВДНІ УКРАЇНИ (XVIII – ПОЧАТКУ XX СТ.)

В статті розглянуто історико-культурні передумови виникнення бібліотек на Півдні України в кінці XVIII на початку XX ст. Доведено, що бібліотечна справа краю розвивалася у тісному контакті з економікою і культурою, із загальним бібліотечним рухом країни. На розвиток соціокультурної інфраструктури другої половини XIX – початку XX ст. Півдня України позитивно вплинула діяльність всесвітньовідомих діячів культури

© Бородіна Г.Г., Борко Т.М., 2019

та просвіти, таких як М. Аркаса, О. Дерibasа, І. Липи, О. Русова, С. Русової та багатьох інших.

Ключові слова: Південь України, бібліотеки, бібліотечна справа, книгодрукування, періодичні видання, діячі просвіти.

Постановка проблеми. За роки незалежності української держави у наукових колах активізувався інтерес до вивчення культурних надбань регіонів, роботи культурно-освітніх осередків та діячів української культури, громадських і просвітницьких рухів, що сприяли вітчизняному соціокультурному розвитку. Відтак науковий інтерес становить дослідження історико-культурних передумов виникнення книгозбірень на Півдні України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах досліджуваної теми науковий інтерес становлять праці сучасних вітчизняних вчених: Л. Дубровінової, О. Онищенко, А. Волинець, В. Седих, Н. Маліновської, Т. Сидоренко, в яких висвітлено питання становлення і розвитку книгозбірень, їх роль і значення у культурно-просвітницькій діяльності.

Метою цієї статті є попереднє узагальнення й аналіз історико-культурних передумов, що мали безпосередній вплив на зародження бібліотек південного регіону України в кінці XVIII на початку XX ст.

Викладення основного матеріалу.

Наприкінці XVIII ст., внаслідок російсько-турецької війни, землі північного Причорномор'я увійшли до складу Російської імперії. Приєднання північного побережжя Чорного моря значно посилало позиції Росії, відкривало їй нові морські шляхи, сприяло заселенню і господарському освоєнню земель Новоросії. Чорноморська торгівля у 90-х роках XVIII ст. становила лише два відсотка зовнішньої торгівлі Росії, однак вона швидко розвивалася.

Повернення Причорномор'я мало велике значення для економічного розвитку країни. На узбережжі почали формуватися нові міста. Так, 18 червня 1778 р. засновано м. Херсон, 27 серпня 1789 р. – м. Миколаїв, 1794 р. – м. Одесу, як один з найважливіших міст півдня. Безпосередньою причиною створення міст була необхідність формування опорної бази Чорноморського флоту.

За наказом князя Г. Потьомкіна зі всіх губерній Росії до Новоросії надсилали ремісників, солдатів, рекрутів, тисячі полонених турок. За свідченням М. Грушевського та інших вчених у часи формування української народності причорноморські степи освоювалися українцями разом із великоруськими та іншими етносами. Протягом XVIII-XIX століть тут закріпилася українська колонія. Запорізькі та бузькі козаки, як і переселенці з Полтавської, Київської, Волинської, Чернігівської та інших губерній, складали основу населення, в якому кількісно завжди переважали українці. Характерним для розвитку етноскладу населення регіону є й те, що державна влада через своїх емісарів запрошувала фахівців із Італії, які працювали на верфі Херсону. Прибували до Новоросії греки, німці, французи, які активно займалися торгівлею та іноземним підприємством.

Наказом від 8 жовтня 1802 р. Новоросійський край було поділено на губернії – Катеринославську, Миколаївську і Таврійську, але “ввиду представлення адміністрацій города Николаева о недостатке в городе помещений для губернских учреждений” [7:167-172].

Херсонська губернія була утворена за розпорядженням Олександра I, наказом від 15 травня 1803 р. і, маючи на півдні майже двокілометрову берегову лінію, була прикордонною. Таке географічне розташування створювало умови для безпосередніх контактів із найвіддаленішими країнами світу. На території Херсонської губернії в 19 містах, 9 посадах, 50 містечках, 395 селах, 1632 селищах, 131 німецькій і 21 єврейській колоніях, 590 економіях і на 2377 хуторах мешкало 2956 тисяч чоловік. З урахуванням кліматичних особливостей і географічної своєрідності території цей показник був досить високим. Всього в губернії нараховувалось 5500 населених міст [10]. Жодна з губерній Росії не була представлена таким різноманітним етнічним складом населення, як Херсонська.

Сьогодні нелегко повірити в те, що понад двохсот років тому “европейская цивилизация твердой ногой стала на берег Черного моря и глубоко врезалась плугом в затоптанные варварами степи” [11:95].

Різноманітність етнографічного складу населення, економічні та торговельні орієнтири вплинули на розвиток культури, освіти, бібліотечної справи.

Економічний та політичний розвиток краю в кінці XVIII – першій половині XIX ст. вимагав освічених працівників. Однак освіта та культура розвивались досить повільно. Наприкінці XVIII ст. у Херсоні не існувало жодного навчального закладу для дітей простого люду. З 1783 р. тут діяла гімназія для дітей іноземців; 1813 р. відкрився повітове училище, з 1815 р. почала працювати губернська чоловіча гімназія; середніми спеціальними закладами у 30-ті роки були училище торговельного мореплавства і духовне училище, засноване 1805 року.

На території сучасної Миколаївської області з початку XIX ст. налічувалось 9 навчальних закладів. Це були школи спеціального призначення і закритого типу, підпорядковані флоту і верфі. Наприклад, 1790 р. в селі Вітовці організовано першу не лише в Україні, а і в Росії сільськогосподарську школу. Вирішальну роль у цьому відіграв один із перших вітчизняних вчених у галузі агрономії та тваринництва М. Ліванов.

1793 р. для потреб флоту було відкрито морське артилерійське училище, наступного року – морський кадетський корпус (згодом штурманське училище), 1798 р. – училище корабельної архітектури, які готували морських офіцерів та інженерів. Рядових моряків та кваліфікованих ремісників для Адміралтейства на початку XIX ст. випускали школи юнг і навчальний флотський екіпаж, а робітниць для вітрильної майстерні з пошиття матроської форми – училище для дівчат, відкрите 1826 р. З 1817 р. при Адміралтействі працювала школа музикантів та співаків портових оркестрів і хорів [8:56].

І лише 1827 р. почала діяти перша в межах сучасної області однорічна початкова школа для цивільного населення, де вчилися 25 хлопчиків. 1833 р. школу перетворено на платне училище з трирічним терміном навчання [1:13].

У кінці першої половини XIX століття на Миколаївщині налічувалось близько 15 шкіл, які давали тільки початкову освіту і охоплювали зовсім незначну частину дітей шкільного віку [3:186].

В перші десятиліття свого існування значним культурним центром стає Одеса. 1803 р. в місті проживало 9 тис. чол., 1827 – понад 32 тис., 1836 р. – 54 тис. чол. За кількістю міського населення Одеса посідала третє місце в Росії. 1805 р. вона стала центром Новоросійського губернаторства, яке охоплювало всю Степову Україну, Приазов'я, Крим, а з 1828 р. – і Бесарабію [9:109].

1804 р. в Одесі було створено професійний театр, який відіграв роль у культурному житті міста першої половини XIX ст. Репертуар театру був різноманітний, він складався переважно з п'єс російських драматургів XVIII-XIX ст., чимало ставилось і перекладних п'єс. Разом із тим театр намагався більшою чи меншою мірою відобразити і місцеве життя. Постійно входили до репертуару п'єси І. Котляревського “Наталка Полтавка”, “Москаль-чарівник” і Г. Квітки-Основ'яненка, зокрема, “Сватання на Гончарівці”. На початку XIX ст. в місті налічувалось кілька шкіл і пансіонів, 1817 р. відкрився Рішельєвський ліцей. 1830 р. почала працювати міська публічна бібліотека – перша країні і друга у Росії за часом існування після Петербурзької, – яка згодом перетворилась у найбільшу культурну установу, в справжній “вільний університет” для багатьох поколінь жителів міста.

Діяли також наукові товариства – з 1828 р. Товариство сільського господарства Південної Росії. 1839 р. виникло “Одеське товариство історії і старожитностей”, яке за час свого існування видало 33 томи “Записок”, створило багатющий археологічний музей, велику бібліотеку. Активну діяльність розгорнуло також засноване 1839 р. “Одеське філантропічне товариство”.

На території півдня України в кінці XVIII ст. почала розвиватись і видавнича справа. 1798 р. з ініціативи адмірала С. Мордвінова була відкрита друкарня у м. Миколаєві при адміралтействі Чорноморського флоту [6]. Для її організації Мордвінов викликав з Москви відомого друкаря Семена Селиванського, який з огляду на відкриття у вересні 1796 р. вільних друкарень, залишився без праці та коштів. У перший же рік свого існування адміралтейська друкарня була прислана до відкритої у Миколаєві штурманської школи, а у 1803 р. перейшла в Депо при Чорноморському флоті.

Видання Миколаївської друкарні призначалися головним чином для потреб флоту та штурманської школи. Друкувались морська, військова, технічна, медична, сільськогосподарська і художня література. Тут були надруковані кілька творів Захар'їна: повість “Арфаскад”, “Новый синопис”, “Приключения Клеандра и Неотиллы” (всі 1798 р.) та Семена Боброва: лірико-епічне “песнотворение – “Таврида” (1798 р.) та ін.

У Херсоні друкарню було створено 1807 р. З 1838 р. почала виходити офіційна газета “Херсонские губернские ведомости”.

В Одесі преса з'явилася рано. Уже 1820 р. тут друкувався листок французькою мовою. 1824 р. починає виходити перша газета на півдні України “Одесский вестник”, фундатором якої був граф Михайло Семенович Воронцов. Завдяки допомозі його оточення, високоосвічених і талановитих людей, стало можливим заснування його видання. Відомі літератори того часу – О. Левшин, В. Туманський і П. Морозов вели російський відділ газети, а Ф. Брунов – французький. Редактором газети було запрошено з Москви М. Розберг. З газетою часто співпрацювали археологи І. Бларамберг і І. Степмковський, ботаніки – батько й син Десимети, поети – В. Тепляков і О. Подолинський. Чиновники для особливих доручень при генерал-губернаторі надавали офіційні відомості, а окремі особи ділились своїм досвідом ведення господарства.

Газета друкувала найцікавіші матеріали про різні події в Росії, інформацію про важливі розпорядження уряду, статті з питань народонаселення, промисловості, освіти, метеорологічні спостереження; повідомлення про нові географічні відкриття; відомості про землеробство, садівництво, виноробство тощо. Приділяла також увагу кількості

суден, які прийшли і відійшли у всіх портах Чорного й Азовського морів; важливіші події та пригоди за кордоном. Цікавою була рубрика приватних оголошень.

1831 р., коли “Одесский вестник” набув популярності, було визнано корисним поділити його на дві окремі газети: російську і французьку. Це дало можливість публікувати статті більшого обсягу, детальніше викладати зміст. Інколи, у години дозвілля, М. Воронцов і сам писав невеликі статті, що мали здебільшого полемічний характер.

Водночас із розвитком газети “Одесский вестник” місто стає центром книгодрукування. У першій половині XIX ст. тут було надруковано понад 700 назв книжок, переважно з питань історії, економіки та природних умов Степової України [5: 155]. 1834 р. вийшла у світ віршована повість “Маруся” (казка невідомого автора) – перша книжка українською мовою, надрукована у місті. Широкої популярності набули “Одеські альма-нахи”, що почали виходити з 40-х років.

У першій половині XIX ст. в Одесі працювали видатні майстри слова - О. Пушкін, польський поет Адам Міцкевич, російські письменники В. Туманський, А. Подолінський, письменниця О. Ган, літературознавець К. Зеленецький та ін.

Але переважній більшості населення міста, і особливо сільському населенню, добутки культури були недосяжні. У селах майже не було ніяких шкіл, а про інші культурно-освітні установи годі й говорити.

Однак, усе це, безперечно, вплинуло в подальшому на розвиток культурно-соціального фонду краю, і, зокрема, на формування бібліотечного обслуговування населення регіону, на склад фондів його книгарень, зміст та напрямок діяльності.

У другій половині XIX ст. в краї, і особливо в Одесі, відбувалися досить важливі події в розвитку освіти і культури. У 1865 р. на базі Рішельєвського ліцею відкрився Новоросійський університет, в якому працювали славетні біологи І. Сеченов, І. Мечников, О. Ковальський, фізик М. Умов та інші видатні вчені, що становили красу і гордість вітчизняної науки. У місті виходили газети “Новоросійський Телеграф”, “Одесский листок”, “Одесские новости”, “Южное обозрение”, “Театр”, “Ведомости Одесского Городского Общественного Управления”, “Технолог” та ін. [9:109].

Широкий успіх мали у читачів і журнали “Записки Императорского общества сельского хозяйства Южной России”, “Записки Одесского императорского Русского Технического общества”, “Вестник виноделия”, “Акушерка” та ін.

Розширялась книговидавнича справа. Значну роль відіграла Одеса тих років у розвитку української літератури. У 30-90-х рр. XIX ст. тут вийшли десятки українських книжок, зокрема альманах “Нива”, що став помітним явищем в українському культурному житті.

Крім міського театру, виникло ще два театри, відкрилося кілька гімназій та інших навчальних закладів, десятки початкових шкіл. Були відкриті гімназії в Ананьєві, Акермані, Ізмаїлі та деяких інших містах.

Однак, для широких мас шлях до освіти, як і раніше, був закритий. Навіть в Одесі, одному з найбільших культурних центрів країни, нижчі школи відвідувала лише третина дітей шкільного віку, а в гімназіях та інших середніх навчальних закладах взагалі було мало учнів, і переважну більшість їх становили заможні мешканці.

На Миколаївщині також у другій половині XIX ст. йшов процес складання мережі середніх навчальних закладів, як і в усій Україні. Вимоги дня спонукали зрушитись важку

бюрократичну систему Російського уряду і зробити певні кроки в цьому напрямку. Специфіка цих закладів, які виникли в той час у Миколаєві, віддзеркалює рівень розвитку та спеціалізацію портового міста, дає яскраве уявлення про освітній і культурний рівень мешканців південних земель доби капіталізму.

У 1862 р. в Миколаєві був відкритий комерційний порт, який швидко посів третє місце в експортній діяльності Росії [7:160]. Зростає кількість населення. Виникає гостра потреба у фахівцях, які могли б будувати і обслуговувати торговельний флот. В серпні. 1867 р. генерал-губернатор Новоросійського та Бессарабського краю надіслав градоначальнику Миколаєва листа, в якому пропонувалося відкрити в місті морехідні класи. В листопаді того ж року почала працювати комісія для випробування на звання шкіпера та штурмана на підставі правил, затверджених міністром фінансів 2 листопада 1867 р. До складання іспитів допускались чоловіки не молодше 21 року. Вся діяльність мореплавних класів регламентувалася міськими купецькими товариствами.

Швидке зростання Миколаєва вимагало велику кількість освічених, кваліфікованих робітників та фахівців. В місті працювало повітове училище, чоловіча гімназія. У 1873 р. за свідченням “Новоросійського календаря”, при повітовому училищі почало діяти педагогічне відділення, яке готувало вчителів для початкових шкіл морського відомства.

У 80-х роках XIX ст. Миколаїв представляв собою велике промислове місто-порт з населенням понад 700 тисяч чоловік [4:53]. В цей час тут вже працювало реальне училище, портова реміснича школа машиністів, фельдшерська школа при морському відомстві, що готувала середній медичний персонал для потреб флоту. Миколаїв став центральним пунктом російського суднобудування. На численні прохання мешканців на честь 100-річного ювілею міста відкрили міське технічне училище 3-го розряду.

Зростання мережі залізниць зв'язало місто зі східним регіоном України – дільницею Харків – Миколаїв. Необхідність у спеціалістах привела до відкриття в 1894 р. в Миколаєві училища, для підготовки техніків-будівельників залізниць.

Кількість існуючих спеціальних навчальних закладів була недостатня, тому прогресивні верстви населення докладали багато зусиль для розширення мережі цих закладів. У 1899 р. відкрилася заводська школа десятників, яка готувала фахівців для суднобудівних заводів міста. У липні 1902 р. після кількох реорганізацій, технічні класи, що існували при реальному училищі, почали функціонувати як самостійне середнє технічне училище.

Про високий рівень освіти і культури мешканців Миколаєва другої половини XIX ст. свідчить також наявність у місті музичного училища, що є досить специфічним і вагомим показником рівня освіти і культури в Україні.

У Херсоні, як губернському місті у другій половині XIX – на початку XX століття, розширюються можливості місцевого друкарства. Виходить близько десятка газет: “Херсонские Губернские Ведомости”, “Херсонский вестник”, “Херсонские новости”, приватна газета В. Гошкевича “Юг” та ін. В краї видавалися газета і календар для колоністів німецькою мовою. Статті в ній писали самі колоністи. За даними перепису 1897 р. серед тих, хто в Херсонській губернії входив до німецької мовної групи, 31 відсоток знали російську мову і майже третина з них отримала належу освіту. Взагалі, грамотність серед німців сягала 58,7-70 відсотків, тобто була найвищою серед усіх етнічних груп краю.

Багато позитивних змін у другій половині XIX ст. сталося в офіційній газеті “Херсонские Губернские Ведомости”. З 1864 р. неофіційний відділ, а потім і все видання збільшило формат до розміру великих газет, а з 1866 р. “Ведомости” стали виходити двічі на тиждень.

1876 р. неофіційний відділ майже зовсім не вміщував на своїх сторінках відомостей з вивчення рідного краю, а віддавав перевагу земським і приватним матеріалам.

Підполковник-топограф О. Чирков, член Одеського товариства історії і древностей, який завідував статистичним і топографічним відділенням при Херсонській земській управі, особливо звертав на себе увагу своєю невтомною різносторонньою допитливістю. Він часто друкував статті з усіх напрямків вивчення Новоросійського краю: статистики, топографії, кліматології, історії та археології.

За час існування “Херсонских Губернских Ведомостей” (1838-1917 рр.), в них зібралось досить багато матеріалів з різних галузей вітчизнознавства, що досить часто представляють громадський і науковий інтерес.

Отже, на сторінках періодичних видань, які виходили в краї, висвітлювалися не лише різноманітні питання його внутрішнього життя, економічні та соціальні процеси, а й деякі питання культури. Хоча культурна хроніка на шпальтах цих видань мала досить епізодичний характер, здебільшого це були різноманітні інформаційні повідомлення. Але саме вони допомагають сьогодні найповніше відтворити маловивчені сторінки культури краю, народної освіти бібліотечного будівництва.

У 1911 р. при Новоросійському університеті засновано Одеське Бібліографічне товариство [2:3]. Товариство збирало і систематизувало документи з історії літератури, критики, бібліотекознавства, книгознавства тощо, що сприяло виявленню книжкових скарбів м. Одеси, Новоросійського краю, Криму.

На розвитку соціокультурної інфраструктури другої половини XIX – початку XX ст. Півдня України позитивно позначилась діяльність таких всевітньо відомих діячів культури та освіти, як М. Аркас (1852-1909), О. Дерибас (1856-1937), І. Липа (1865-1823), О. Русов (1847-1915), С. Русова (1856-1940) та багато інших.

Висновки. Таким чином, при дослідженні історії бібліотечної справи півдня виявлено окремі відомості й факти, щодо історії культурного розвитку краю дають підстави стверджувати, що безпосередній вплив на соціально-культурні процеси мали історичні передумови, котрі склалися наприкінці XVIII у першій половині XIX ст. Внаслідок російсько-турецької війни, землі північного Причорномор’я увійшли до складу Російської імперії. Повернення Причорномор’я мало велике значення для економічного розвитку держави. На узбережжі почали зароджуватися нові міста: Херсон (1778 р.), Миколаїв (1789 р.), Одеса (1794 р.). Головна причина створення міст полягала у необхідності формування опорної бази Чорноморського флоту.

Різнороманітність етнографічного складу населення, економічні та торгівельні орієнтири краю позначилися на розвитку культури і освіти. Зокрема становлення книговидавничої справи в регіоні, пов’язане з відкриття 1798 р. у м. Миколаєві друкарні при адміралтействі Чорноморського флоту, що вплинуло на розвиток бібліотечної галузі.

Дослідження історії бібліотечної справи Півдня України з кінця XVIII – до початку XX ст. свідчить, що на розвиток цієї сфери культури позитивно впливали демократичні настрої у суспільстві. В цілому бібліотечна справа краю розвивалася у тісному контакті

з економікою і культурою, із загальним бібліотечним рухом Півдня України, підвалини якого закладено на початку XIX ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ге, Н. Г. Исторический очерк столетнего существования г. Николаева при усть Ингула/Г. Н. Ге. – Николаев, 1890. – 100 с.
2. Державний архів Одеської області, ф. 45, оп. 4, спр. 2845. Отчет Одесского Библиографического общества. 1914 г., арк. 3.
3. Емельянов, В. А. Конспект лекцій по географі Херсонской губернии/В. А. Емельянов. – Херсон, 1915. – С. 186.
4. Історія міст і сіл України. Миколаївська область. – Київ, 1971. – 771 с.
5. Книга: Сборник. – Москва, 1967. – № 14. – С. 155.
6. Маслов, С. Друкарство на Україні в XVII-XVIII ст./С. Маслов. – Київ, 1924. – 37 с.
7. Николаевская общественная библиотека//Адрес-календаоь и справочная книжка г. Нирколаева (Херсонской губернии) на 1990 г. – Николаев, 1899. – С. 167-172.
8. Огородников, С. Ф. Исторический обзор развития и деятельности морского відомства/С. Ф. Огородников. – Спб., 1902. – С. 56.
9. Одесса, ее окрестности и курорты: Иллюстрированный путеводитель Г. Каранта. – Одесса, 1899. – С. 109.
10. Список населенных мест и статистические сведения о каждом поселении. – Херсон, 1901. – 60 с.
11. Шмидт, А. Материалы для географі и статистики России. – Спб., 1863. – С. 95.

Бородина Г.Г., к. ист. н., доц.,

Борко Т.Н., к. п. н.

Обособленное подразделение «Николаевский филиал Киевского национального университета культуры и искусств», Николаев

ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ БИБЛИОТЕК НА ЮГЕ УКРАИНЫ (XVIII – НАЧАЛА XX В.)

В статье рассмотрены историко-культурные предпосылки возникновения библиотек на Юге Украины в конце XVIII в начале XX в. Доказано, что библиотечное дело края развивалось в тесном контакте с экономикой и культурой, с общим библиотечным движением страны. На развитие социокультурной инфраструктуры второй половины XIX – начала XX в. Юга Украины положительно повлияла деятельность всемирноизвестных деятелей культуры и просвещения, такие как Н. Аркас, А. Дерibas, И. Луна, О. Русов, С. Русова и многие другие.

Ключевые слова: Юг Украины, библиотеки, библиотечное дело, книгопечатания, периодические издания, деятели просвещения.

Borodina G., candidate of historical sciences, associate professor
Mykolaiv branch of Kyiv national university of Culture and Arts, Mykolaiv
Borko T., PhD
Mykolaiv branch of Kyiv national university of Culture and Arts, Mykolaiv

HISTORICAL AND CULTURAL PRECONDITIONS OF DERIVATION OF LIBRARIES IN THE SOUTH OF UKRAINE (XVIII - THE BEGINNING OF THE XX CENTURY)

The article deals with the historical and cultural preconditions of derivation of libraries in the South of Ukraine at the end of eighteenth and at the beginning of twentieth centuries. It was proved that the library business of the region developed in close contact with economy and culture, with the general library movement of the country. The activities of world-renowned cultural figures and educators, such as M. Arkas, O. Derybas, I. Lypa, O. Rusov, S. Rusova and many others, positively influenced the development of socio-cultural infrastructure of the second half of nineteenth and the beginning of twentieth centuries in the South of Ukraine.

Key words: South of Ukraine, libraries, library business, book printing, periodicals, educators.

УДК 811.11 38+378.147

Бойко Г.А., викладач, аспірант

Юрчук Л. В., ст. викладач

Національний університет харчових технологій, Київ

ПРЕДМЕТНИЙ АСПЕКТ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ЧИТАННІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ТЕХНОЛОГІВ

Стаття ґрунтується на результатах аналізу науково-методичної літератури, присвяченої предметному аспекту змісту формування компетентності у професійно орієнтованому читанні майбутніх інженерів-технологів. Проаналізовано існуючі наукові підходи даного аспекту. Відповідно до цілей навчання, конкретизовано принципи організації формування компетентності у професійно орієнтованому читанні майбутніх інженерів-технологів.

Ключові слова: предметний аспект, формування компетентності, професійно орієнтоване читання, принципи організації.

До професійних умінь та компетентностей, якими повинен володіти сучасний випускник нелінгвістичного вищого навчального закладу (ВНЗ) з технологічних спеціальностей відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики відноситься здатність використовувати сучасні інформаційні джерела, аналізувати останні дослідження науки і техніки в своїй галузі виробництва, здійснювати патентний пошук, впроваджувати у

© Бойко Г.А., Юрчук Л. В., 2019